

CONSUMUL ȘI PRODUCȚIA DURABILE

Creșterea durabilă reprezintă unul dintre principalele obiective ale Uniunii Europene. Având în vedere penuria mondială de resurse naturale, principala provocare pentru producători și consumatori este „să realizeze mai mult consumând mai puține resurse”. Pentru a aborda provocarea respectivă în această perioadă caracterizată prin schimbări climatice rapide și o cerere de energie și de resurse în continuă creștere, Uniunea Europeană a introdus o gamă largă de politici și de inițiative care au drept obiectiv consumul și producția durabile. Acestea ar trebui să ducă la îmbunătățirea performanței de mediu globale a produselor pe durata ciclului lor de viață, să stimuleze cererea de produse și tehnologii de producție mai bune și să ajute consumatorii să facă alegeri în cunoștință de cauză.

TEMEI JURIDIC

Articolele 191 - 193 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

REALIZĂRI

A. Planul de acțiune privind consumul și producția durabile (CPD)

În iulie 2008, Comisia a propus un pachet de acțiuni și propuneri privind CPD și politica industrială durabilă (PID) ([COM\(2008\)0397](#)) care vizează îmbunătățirea performanței de mediu a produselor pe parcursul ciclului lor de viață, îmbunătățirea cunoștințelor consumatorilor în domeniu, stimularea cererii de bunuri și tehnologii de producție durabile, promovarea inovării în cadrul industriei UE și abordarea aspectelor internaționale. Aceste propuneri consolidează și completează politicile în vigoare ale UE, printre care se numără politica integrată a produselor (PIP), prima politică care a introdus oficial abordarea bazată pe ciclul de viață (LCT) în politicile europene. Scopul LCT este să identifice eventuale îmbunătățiri ale bunurilor și serviciilor în vederea reducerii efectelor asupra mediului și a cantității de resurse utilizate de-a lungul tuturor etapelor ale ciclului de viață al unui produs sau serviciu (materii prime/lanțuri de aprovizionare/utilizarea produsului/scoaterea din uz: consecințele eliminării și posibilitățile de refolosire sau reciclare). Planul de acțiune privind CPD a avut drept rezultat inițiative în următoarele domenii: extinderea Directivei privind proiectarea ecologică, revizuirea Regulamentului privind eticheta UE ecologică, revizuirea Regulamentului privind managementul de mediu și auditul, legislația privind achizițiile publice verzi, Foaia de parcurs privind eficiența resurselor și Planul de acțiune privind ecoinovarea.

Aceste instrumente fac parte integrantă din noua Strategie de dezvoltare durabilă a Uniunii Europene (SDD a UE), care a fost revizuită în 2009, consolidând angajamentul pe termen lung al UE de a soluționa problemele legate de dezvoltarea durabilă și recunoscând totodată importanța consolidării cooperării cu partenerii din afara UE, de exemplu, prin intermediul Procesului de la Marrakech al ONU.

B. Foaie de parcurs către o Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor

Urmând inițiativei emblematică Europa 2020 privind utilizarea eficientă a resurselor, care subliniază necesitatea unei strategii pentru a defini obiectivele pe termen mediu și lung în ceea ce privește eficiența resurselor și mijloacele de realizare a acestora, în 2011 a fost lansată Foaia de parcurs către o Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor. Foaia de parcurs propune modalități de a spori productivitatea resurselor și de a decupla creșterea economică de utilizarea resurselor și de impactul acesteia asupra mediului (a se vedea și fișa [2.5.6](#) referitoare la utilizarea eficientă a resurselor și economia circulară).

C. Etichetarea ecologică și etichetarea energetică

Etichetarea oferă informații cruciale, care ajută consumatorii să facă alegeri în cunoștință de cauză. Eticheta ecologică a UE este un sistem voluntar înființat în 1992 cu scopul de a încuraja întreprinderile să comercializeze produse și servicii care respectă anumite criterii de mediu. Criteriile sunt stabilite și revizuite de Comitetul pentru etichetare ecologică al Uniunii Europene (CEEUE), care este responsabil și de cerințele de evaluare și verificare aferente. Criteriile sunt publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene. Pe produsele și serviciile cărora li se acordă eticheta ecologică se regăsește un logo în formă de floare, cu ajutorul căruia consumatorii, fie ei publici sau privați, le pot identifica cu ușurință. Până în prezent, eticheta s-a acordat unor produse de curățat, aparate electrocasnice, produse din hârtie, haine și produse de grădinarit, lubrifianti și servicii cum ar fi cazările turistice. Criteriile pentru etichetarea ecologică nu se bazează pe un singur factor, ci pe studii care analizează impactul unui produs sau serviciu asupra mediului pe parcursul ciclului său de viață. Revizuirea în 2008 a Regulamentului privind eticheta ecologică a UE [Regulamentul (CE) nr. 66/2010] a avut ca scop promovarea utilizării sistemului voluntar de etichetare ecologică prin reducerea costurilor și a sarcinilor birocratice impuse de normele în domeniu.

La 30 iunie 2017, Comisia a prezentat concluziile evaluării sale (denumită „verificare a adecvării”) efectuate cu privire la Regulamentul privind eticheta ecologică. Ea a constatat că regulamentul este relevant, este, în linii mari, coerent și oferă valoare adăugată la nivelul UE. Cu toate acestea, a concluzionat, de asemenea, că regulamentul este doar parțial eficace (deoarece permite o performanță de mediu sporită pentru produsele care poartă eticheta, dar este posibil ca criteriile să nu fie adecvate, iar absorbția de către piață rămâne scăzută pentru anumite tipuri de produse) și parțial eficient (deoarece, în unele cazuri, costurile de asigurare a conformității pot acționa ca o barieră în calea participării). Directiva 92/75/CEE a introdus un sistem de etichetare energetică la nivelul UE pentru aparatele de uz casnic (în engleză „white goods”), potrivit căruia etichetele și informațiile din broșurile produselor oferă consumatorilor potențiali ratele de consum energetic pentru toate modelele

disponibile. De la introducerea sa în 1995, eticheta energetică a UE a devenit un ghid recunoscut și respectat la scară largă pentru producători și consumatori. În iunie 2010, Directiva privind etichetarea energetică (2010/30/UE) a făcut obiectul unei revizuirii care a avut drept scop extinderea domeniului său de aplicare la o gamă mai largă de produse, inclusiv la produsele consumatoare de energie și la alte produse energetice. La 15 iulie 2015, Comisia a propus revenirea la scara unică de etichetare „de la A la G”. În temeiul Regulamentului (UE) 2017/1369 din 4 iulie 2017 de stabilire a unui cadru pentru etichetarea energetică și de abrogare a Directivei 2010/30/UE au fost create cerințe noi de etichetare energetică pentru grupuri specifice de produse. În mod concret, începând cu 2021, se vor „reclasifica” cinci grupe de produse (frigidere, mașini de spălat vase, mașini de spălat rufe, televizoare și lămpi): un produs care aparține, de exemplu, clasei de eficiență energetică A+++ va aparține clasei B după reclasificare, fără nicio modificare a consumului său de energie. Inițial, clasa A va rămâne goală pentru a lăsa loc pentru modele mai eficiente din punct de vedere energetic. Acest lucru va permite consumatorilor să facă o distincție mai clară între cele mai eficiente produse din punct de vedere energetic.

D. Proiectarea ecologică

Directiva privind proiectarea ecologică asigură îmbunătățirea tehnică a produselor. Directiva 2005/32/CE instituie un cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor consumatoare de energie, de modificare a Directivelor 92/42/CEE, 96/57/CE și 2000/55/CE privind cerințele de eficiență energetică pentru produse cum ar fi boilerile, computerele sau televizoarele. Între timp, Comisia a adoptat în cadrul procedurii de comitologie mai multe măsuri de punere în aplicare a Directivei din 2005. La revizuirea din 2009 a Directivei din 2005 (Directiva 2009/125/CE), domeniul său de aplicare a fost extins la alte produse energetice decât produsele consumatoare de energie, și anume produsele care, deși nu consumă energie în timpul utilizării, au un impact indirect asupra consumului de energie, de exemplu dispozitivele ce utilizează apă, ferestrele sau materialul izolant. În 2012, Comisia a publicat o analiză a Directivei 2009/125/CE, care conchidea că nu sunt necesare nici revizuirea urgentă a Directivei privind proiectarea ecologică, nici extinderea domeniului său de aplicare la alte produse energetice decât produsele consumatoare de energie.

E. Sistemul de management de mediu și audit (EMAS)

EMAS reprezintă un instrument de gestionare care face posibilă evaluarea, raportarea și îmbunătățirea performanței de mediu a întreprinderilor și a altor organizații. Sistemul, limitat inițial la întreprinderile din sectorul industrial, este disponibil pentru întreprinderi din 1995. Totuși, din 2001 EMAS este disponibil pentru toate sectoarele economice, inclusiv pentru serviciile publice și private. În 2009, Regulamentul EMAS (Regulamentul (CE) nr. 1221/2009), a fost revizuit și modificat cu scopul de a încuraja organizațiile să se înregistreze în sistemul EMAS. Revizuirea Regulamentului EMAS a îmbunătățit posibilitatea de aplicare și credibilitatea sistemului și a consolidat vizibilitatea și disponibilitatea sa. În 2017, anexele I, II și III la Regulamentul EMAS au fost modificate pentru a include modificările legate de revizuirea standardului ISO 14001:2015.

Regulamentul (UE) 2017/1505 de modificare a acestor anexe a intrat în vigoare la 18.9.2017.

F. Achizițiile publice verzi (APV)

APV este o politică voluntară care vine în sprijinul autorităților publice la achiziționarea de produse, servicii și lucrări care au un impact redus asupra mediului. Conceptul de APV este recunoscut la scară largă în ultimii ani ca fiind un instrument util pentru stimularea pieței produselor și serviciilor ecologice și pentru reducerea efectelor asupra mediului ale activităților autorităților publice. Statele membre implementează achizițiile publice verzi prin intermediul planurilor naționale de acțiune. Cele două directive privind achizițiile publice adoptate în 2004 (Directiva 2004/18/CE și 2004/17/CE) conțineau, pentru prima dată, dispoziții specifice legate de posibilitatea de a ține seama de aspectele de mediu în procedura de atribuire a contractelor de achiziții publice, de exemplu, prin includerea cerințelor de mediu în specificațiile tehnice, utilizarea etichetelor ecologice sau aplicarea criteriilor de atribuire bazate pe caracteristicile de mediu. Cele trei directive adoptate în februarie 2014 în cadrul reformei achizițiilor publice în temeiul Actului privind piața unică - Directivele 2014/24/UE (Directiva Clasică), 2014/25/UE (Directiva privind utilitățile publice) și 2014/23/UE (Directiva privind concesiunile) - simplifică procedurile relevante, îmbunătățind condițiile de inovare pentru întreprinderi și încurajând utilizarea la scară mai largă a achizițiilor publice verzi, sprijinind astfel trecerea la o economie eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și cu emisii reduse de dioxid de carbon.

În 2008, Comisia a publicat o comunicare intitulată „Achiziții publice pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu” ([COM\(2008\)0400](#)), care stabilește o serie de măsuri necesare pentru sprijinirea implementării achizițiilor publice verzi de statele membre și de autoritățile contractante individuale. În consecință, criteriile privind achizițiile publice verzi în UE fac parte dintr-o abordare voluntară a APV. Până în prezent, au fost publicate 21 de seturi de criterii privind APV pentru anumite sectoare cum ar fi transportul, echipamentele IT de birou, produse și servicii de curățat, construcțiile, izolare termică, produse și servicii de grădinărit.

G. Planul de acțiune privind ecoinovarea (2011)

Planul de acțiune privind ecoinovarea lansat de Comisie în decembrie 2011 urmează Planului de acțiune pentru tehnologii ecologice 2004 (ETAP) ([COM\(2004\)0038](#)) și consolidează experiența câștigată în urma sa. Obiectivul ETAP era stimularea dezvoltării și utilizării de tehnologii de mediu și îmbunătățirea competitivității europene în acest domeniu.

Planul de acțiune privind ecoinovarea este legat în principal de inițiativa emblematică „O Uniune a inovării” din cadrul Strategiei Europa 2020. Planul de acțiune are drept scop să extindă domeniul de aplicare al politicilor de inovare pentru a include tehnologiile ecologice și ecoinovarea și să evidențieze rolul politicii de mediu ca factor de creștere economică. De asemenea, planul de acțiune vizează anumite obstacole în calea ecoinovării și oportunități în acest sens, în special cele care nu sunt vizate de alte politici de inovare.

Planul de acțiune privind ecoinovarea este un cadru de politică amplu care poate fi finanțat din diferite surse. În perioada 2014-2020, principala sursă de sprijin va fi Orizont

2020. Alte surse includ fondurile structurale și de investiții europene, cum ar fi Fondul european de dezvoltare regională, programul LIFE pentru mediu și politici climatice, COSME și politica agricolă comună. O parte importantă a finanțării disponibile pentru societățile de ecoinovare va fi obținută prin noile instrumente financiare dezvoltate de Comisie pentru a oferi mecanisme de împrumut și de capitaluri proprii.

În ultimii ani, multe dintre obiectivele planului de acțiune privind ecoinovarea s-au reunit în conceptul de economie circulară - o economie care învață de la natură să nu risipească nimic. Ecoinovarea este esențială pentru realizarea multor aspecte ale economiei circulare: simbioza industrială sau ecologiile industriale, designul „cradle-to-cradle” (circuitul materialelor în natură), modelele de afaceri noi și inovatoare etc. (a se vedea, de asemenea, fișa [2.5.6](#), referitoare la utilizarea eficientă a resurselor și la economia circulară).

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Parlamentul European și-a exprimat sprijinul pentru Planul de acțiune privind consumul și producția durabile și componentele sale în repetate rânduri. La revizuirea Directivei privind proiectarea ecologică din 2009, Parlamentul European a consolidat cu succes conceptul de analiză a ciclului de viață, îndeosebi conceptul de eficiență a resurselor și materialelor. De asemenea, Parlamentul a reușit să adopte dispoziții detaliate privind întreprinderile mici și mijlocii și informarea consumatorilor. Extinderea domeniului de aplicare a Directivei pentru a include produsele energetice a beneficiat, de asemenea, de sprijinul ferm al Parlamentului.

Parlamentul European a jucat un rol important în adoptarea succesivă a unor dispoziții ce introduc proceduri de achiziții mai ecologice în Directivele privind achizițiile publice. La ultima revizuire a Directivelor privind achizițiile publice adoptate în 2014, Parlamentul European și-a exprimat sprijinul, printre altele, pentru introducerea criteriului „ofertei cele mai avantajoase din punct de vedere economic” în procedura de achiziții. Astfel, autoritățile publice vor putea acorda mai multă importanță aspectelor legate de calitate și de mediu, chestiunilor sociale și inovării, ținând seama totodată de prețul și costul ciclului de viață al produsului achiziționat.

La 24 ianuarie 2006, Parlamentul European a semnat declarația EMAS, prin care s-a angajat să se asigure că activitățile sale sunt consecvente cu cele mai bune practici actuale în materie de management al mediului. În 2007, Parlamentul European a obținut certificarea ISO 14001:2004, înregistrându-se și în cadrul EMAS. De asemenea, Parlamentul utilizează proceduri ecologice în materie de achiziții publice.

În rezoluția sa din 17 octombrie 2013, Parlamentul a salutat Planul de acțiune privind ecoinovarea. Parlamentul a subliniat efectele potențiale la nivelul sinergiilor ale ecoinovării pentru crearea de locuri de muncă durabile, protecția mediului și reducerea dependenței economice. De asemenea, rezoluția a subliniat caracterul transversal al politicii pentru ecoinovare și necesitatea de a integra ecoinovarea în toate domeniile de politică. În acest context, Parlamentul a salutat posibilitățile de finanțare a ecoinovării prin intermediul programului Orizont 2020, COSME, LIFE și al politicii agricole comune și a evidențiat rolul noilor instrumente financiare ale UE, ca mecanisme ale inițiativelor

emblematică „O Uniune a inovării” și „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” din cadrul Strategiei Europa 2020.

În cadrul negocierilor privind cadrul financiar multianual pentru 2014-2020, Parlamentul a solicitat creșterea bugetului pe termen lung al Uniunii pentru perioada 2014-2020, în lumina obiectivelor ambițioase prevăzute de Strategia Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. La negocierea programelor specifice, Parlamentul a reușit să includă ecoinovarea printre prioritățile de investiții eligibile pentru finanțare din Fondul european de dezvoltare regională.

La 13 iunie 2017, Parlamentul a adoptat, de asemenea, o rezoluție legislativă referitoare la simplificarea etichetării energetice a aparatelor electrocasnice, pe o scară de la A la G, permițând clienților să aleagă produse care reduc consumul de energie și facturile lor la energie.

În Rezoluția sa din 4 iulie 2017 referitoare la un ciclu de viață mai lung al produselor: beneficii pentru consumatori și întreprinderi, Parlamentul a invitat Comisia să îmbunătățească informarea populației cu privire la durabilitatea produselor prin analizarea posibilității de a lansa o etichetă europeană voluntară care să acopere, în special, durabilitatea produsului, caracteristicile de proiectare ecologică, capacitatea de modernizare în conformitate cu progresul tehnic și posibilitatea de reparare.

În iunie 2017, Parlamentul a publicat un studiu privind APV, care examinează utilizările și oportunitățile actuale ale APV în UE, în contextul planului de acțiune al UE pentru economia circulară și ca o continuare a acestuia. Studiul a identificat beneficii de mediu pentru cetățeni, precum și câștiguri pentru ocuparea forței de muncă și economia globală la nivel european. Acest lucru se datorează faptului că, în țările europene, sectorul public reprezintă peste 25 % din totalul locurilor de muncă. Anual, peste 250 000 de autorități publice din Uniune cheltuiesc aproximativ 14 % din PIB pentru achiziționarea de servicii, lucrări și bunuri. Prin politicile lor în domeniul achizițiilor publice, autoritățile publice pot contribui în mod semnificativ la economia circulară prin achiziționarea de produse mai ecologice și de energie verde, prin îmbunătățirea utilizării și reutilizării funcționale și prin încurajarea reciclării cu înaltă valoare adăugată.

Georgios Amanatidis
05/2019

